

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Prof. dr Andrzej ZOLL

Warszawa, dn. 4 marca 2004 r.

RPO-459621-III/03/DS

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 551 77 00
Fax 827 64 53

Pan
prof. dr Jerzy Hausner
Wiceprezes Rady Ministrów
Minister Gospodarki, Pracy
i Polityki Społecznej
W A R S Z A W A

Szanowny Panie Premierze,

Uprzejmie informuję Pana Premiera, iż otrzymuję skargi od osób, które po dłuższym okresie pobierania świadczenia rentowego zostały uznane za zdolne do pracy. Część z nich skorzystała z przysługujących im środków odwoławczych i skierowała sprawę utraty prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy na drogę sądową.

Postępowanie sądowe w takich sprawach jest na ogół długotrwałe, szczególnie ze względu na potrzebę przeprowadzenia dowodu z opinii biegłych lekarzy, których zadaniem będzie zweryfikowanie orzeczenia lekarza orzecznika ZUS w sprawie oceny zdolności do pracy osoby odwołującej się od decyzji organu rentowego.

Odmowa prawa do renty oznacza często w praktyce utratę dotychczasowego źródła utrzymania. Z tego też względu znajdujące się w takiej sytuacji osoby ubiegają się o rejestrację w urzędzie pracy i uzyskanie zasiłku.

Część urzędów pracy wydaje w takich sprawach decyzje o dokonaniu rejestracji i wypłacie zasiłku dla bezrobotnych na podstawie przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (Dz.U. z 2003 r. Nr 58, poz. 514 ze zm.).

Częściej jednak poinformowanie urzędu pracy o złożonym odwołaniu od decyzji organu rentowego staje się przyczyną wydania przez urząd pracy postanowienia na podstawie art. 97 § 1 pkt 4 o zawieszeniu postępowania do czasu

rozstrzygnięcia sprawy prawa do renty przez okręgowy sąd pracy i ubezpieczeń społecznych.

Takim osobom pozostaje wówczas możliwość ubiegania się o wsparcie ze strony pomocy społecznej. Zgodnie z art. 31 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 1998 r. Nr 64, poz. 414 ze zm.) takim osobom przysługuje w szczególności prawo do zasiłku okresowego. Prawo to jednak nie jest realizowane ze względu na występujący w pomocy społecznej brak środków finansowych.

W wyroku z dnia 20 stycznia 2001 r. Trybunał Konstytucyjny orzekł, że przepisy art. 31 ust. 1 ustawy z dnia 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej oraz § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 10 marca 1997 r. w sprawie szczegółowych zasad przyznawania zasiłku okresowego (Dz.U. Nr 26, poz. 140) są zgodne z art. 67 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. W uzasadnieniu tego wyroku Trybunał Konstytucyjny stanął na stanowisku, że prawo do zabezpieczenia społecznego nie realizuje się wyłącznie w formie pomocy społecznej, a tym bardziej w szczególnej postaci tej pomocy jaką stanowi zasiłek okresowy, który jest jednym ze świadczeń, które ustawodawca przewidział w ramach zabezpieczenia społecznego. Nałożenie na ustawodawcę obowiązku określenia zakresu i form zabezpieczenia społecznego, bez wyraźnego określenia kryteriów i kierunków wyznaczania granic i form tego zabezpieczenia oznacza, że w rezultacie działań legislacyjnych powinien powstać cały system form, o zróżnicowanym zakresie, wypełniających treść tego pojęcia. System ów jako całość ma umożliwić obywatelowi pozostającemu bez pracy nie z własnej woli i nie mającemu innych środków utrzymania, realizację jego prawa do zabezpieczenia społecznego.

Nie jest zatem, zdaniem Trybunału Konstytucyjnego, uprawniona taka interpretacja przepisu art. 67 ust. 2 Konstytucji, z której wynikałoby indywidualne roszczenie o świadczenie przewidziane w każdej z form składających się na zabezpieczenie społeczne. Dlatego też przepisy art. 31 ust. 1 ustawy oraz § 4 ust. 1 rozporządzenia, na podstawie których organ administracyjny nie ma obowiązku a jedynie prawo do tego by przyznać określonym osobom zasiłek okresowy, są zgodne ze wskazanym przez skarżącego wzorcem konstytucyjnym. W ocenie Trybunału Konstytucyjnego istota problemu przedstawionego przez skarżącego tkwi bardziej w praktyce stosowania niż w treści normatywnej zaskarżonego art. 31 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej. Trybunał Konstytucyjny nie jest władny do ingerowania w wykładnię i praktykę stosowania przepisów dokonywaną przez organy stosujące prawo, o ile oczywiście nie przybiorą one znaczenia zasadniczo odbiegającego od znaczenia przydanego im przez prawodawcę (por. postanowienie w sprawie K. 28/99, OTK ZU Nr 5/2000, poz. 150, s. 875). Na marginesie można

co najwyżej zauważyć, że organy pomocy społecznej realizujące rzetelnie zadania określone w postanowieniach tej ustawy, nie powinny – zdaniem Trybunału Konstytucyjnego – nazbyt formalistycznie pojmować wymagań, co do uprawnień do świadczeń określonych w ustawie o pomocy społecznej.

W związku z powyższym działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147) zwracam się do Pana Premiera z uprzejmą prośbą o przedstawienie informacji, w jakim zakresie i w jakiej formie udziela się takim osobom wsparcia z systemu zabezpieczenia społecznego.

Z wyrazami szacunku

/-/